

40 JAAR SEEDORF

De redactie van de 'Griffioen', het nieuwsblad voor 41 Gemechaniseerde Brigade en de National Support Unit Seedorf, publiceert al enige tijd artikelen in een serie over het hoe en waarom van 40 jaar Seedorf. Het leek de redactie een aardig idee om delen van deze artikelenserie in meer of minder gewijzigde vorm over te nemen, omdat veel lezers van Carré op één of andere manier een binding hebben of gehad hebben met dat kleine stukje 'Nederland' op Duitse bodem. De redactie van de 'Griffioen' wordt hartelijk bedankt voor haar welwillende medewerking.

Op 15 december 1960 werd 121 Lichte Brigade opgericht, waarvan 102 en 103 Verkenningsbataljon, 104, 105 en 108 Compagnie Commandotroepen en 425 Compagnie Van Heutz (mobiel) de hoofdmoot vormden. Opdracht was om in geval van een conflict naar de rivier Weser te verplaatsen en de taak van de Duitse Pantserdivisie 3 over te nemen: het beveiligen van de opmars en de ontplooiing van het Nederlands Legerkorps. In september 1961 vertrok deze met andere eenheden (bijvoorbeeld een geniebataljon) nog versterkte brigade voor minimaal drie maanden naar de Bondsrepubliek Duitsland (BRD). Vanaf 18 oktober 1961 was de legering van de versterkte 121 Lichte Brigade in Hohne en Fallingbostel een feit. In 1962 begon een roulatieschema waarbij de verkenningsbataljons elkaar om de drie maanden aflosten. Om 121 Lichte Brigade op sterkte te houden verbleven ook elke drie maanden de tankbataljons van 1 en 4 Divisie in de BRD. De Nederlandse regering wenste deze vooruitgeschoven stationering los te zien van een eventuele

permanente legering van een pantserinfanteriebrigade in de BRD. Daarvoor waren de problemen nog te groot. Herkenbaar, ook vandaag de dag weer, is het argument van de hoge kosten.

De ruil Budel-Seedorf

Staatssecretaris Calmeyer bleef vooralsnog van mening dat de Lichte Brigade naar Nederland moest terugkeren zodra de internationale spanning was verminderd, ofschoon de legerleiding de discussie met de Supreme Allied Commander Europe (SACEUR) en de Duitse autoriteiten over een permanente legering van Nederlandse troepen had hervat. Calmeyer ging overstag toen de Duitsers een kazerneruil in combinatie met het gebruik van oefenterreinen voorstelden. Oefenterreinen voor regimenten en divisies waren er in Nederland niet, evenmin als schietbanen voor zwaarder geschut. Terreinoefeningen met tanks konden slechts in zeer beperkte mate plaatsvinden. SACEUR had liever gezien dat Nederland een complete divisie in de BRD zou stationeren, maar was met de legering van ruim drieduizend man redelijk tevreden. Nederland zou de legerplaats Budel, gelegen in Noord-Brabant, ter beschikking stellen van een Duitse opleidingseenheid. Legerplaats Budel was in 1955 gereed gekomen en aanvankelijk voor het houden van herhalingsoefeningen bestemd. Met enige vertraging ging het kabinet akkoord.

Waar de Nederlanders in de BRD zouden komen, bleef vooralsnog onzeker. In het voorjaar en tijdens de zomer van 1962 passeerden Bremen, Delmenhorst, Verden en Bassum de revue. In september kwam de nieuwe chef van de Generale Staf, luitenant-generaal Van den Wall Bake, met het plan 121 Lichte Brigade te vervangen door een versterkte pantserbrigade van 3.500 man, voor het grootste gedeelte onder te brengen in de nog aan te leggen legerplaats Seedorf, veertig kilometer ten noordoosten van Bremen. Het tankbataljon zou in Hohne onderdak moeten krijgen.

41 Pantserbrigade en de verhuizing

Op 17 januari 1963 tekenden de BRD en Nederland de overeenkomst over de Budel-Seedorf ruil. Twee weken later werd 121 Lichte Brigade formeel opgeheven, en nam 41 Pantserbrigade met enkele aanvullende eenheden haar positie in de BRD in. In augustus verhuisde 103 Verkennings-

bataljon als eerste naar de kazerne in Seedorf. Dat deze nieuwe legeringplaatsen ten oosten van de Weser lagen, kwam goed uit. Op 1 september 1963 zette de voorwaartse verdediging weer een flinke stap in de richting van de Innerdeutsche Grenze. Door de internationale situatie, onder meer de Blokkade van Berlijn, was er geen weerstand tegen de legering van Nederlandse troepen in de BRD. Dat kon niet gezegd worden van de veel gevoeliger keerzijde van de medaille, de legering van de Duitse troepen in Budel. Nederland was toentertijd de eerste bondgenoot die permanent stationering van Duitse eenheden op zijn grondgebied accepteerde.

De legerplaats Seedorf was een gloednieuwe kazerne, die gebouwd werd tussen 1956 en 1959 op de plaats waar vroeger een barakkenkamp van de Duitse marine was gevestigd. Een kazerne voor een totale sterkte van 2.500 man, opgezet naar de maatstaven van de Bundeswehr. De toenmalige brigadegeneraal Hollert moest ook toegeven dat het voor de huisvesting van een Nederlands legeronderdeel wat te krap was. Dat kwam ook omdat in het kamp van de Bundeswehr geen rekening was gehouden met verblijven voor officieren en onderofficieren; die gingen normaal gesproken naar huis. Maar niet alleen het personeel had weinig ruimte, er was ook gelijk een parkeerprobleem. Door de hoge mate van paraatheid moest bij alarm iedereen gelijktijdig op de snelste wijze de kazernespoorten door. Een dagelijks onderwerp van studie was de juiste opstelling van het aantal voertuigen dat dag en nacht met complete gevechtssuitrusting klaar moest staan.

Legering Nederlanders in Duitsland geen probleem, andersom wel

Vrije tijd

Om de vrije tijd te besteden worden al snel 'onderdeels-lokaliteiten' ingesteld. Daarnaast wordt op de legerplaats elke avond film gedraaid (met een belangrijke functie voor het met binnenhelm getooide brandpiket) en eenmaal in de twee weken is er een cabaretvoorstelling. Er zijn hobbyclubs en lessen voor mensen die willen studeren, er zijn excursies naar Bremen, Hamburg, Kiel en de Innerdeutsche Grenze. Die laatste om toch maar vooral duidelijk te maken waarom de brigade is waar zij is. Al met al hebben de militairen van kamp Seedorf het nog niet zo slecht. Zij slapen op schuimrubberen matrassen tussen lakens, het eten is goed en de sigaretten zijn goedkoop. Bovendien is Seedorf uitgerust met de modernste schietbaan van Europa.

41 Pantserbrigade compleet

Na 1963 werd het Commando Nederlandse Troepen (Co NL Tr) opgericht. Daaronder vielen de Stafcompagnieën Kazernecommando (Kazco) Seedorf en Hohne en ook de Divisietroepen 41 Geniebataljon en 103 Verkenningbataljon. De parate 41 Pantserbrigade bestond uit 42 Pantserinfanteriebataljon, 41 Tankbataljon (Hohne), 41 Verkenningsskadron, 41 Pantsergeniecompagnie, 41 Geneeskundige compagnie, 41 Herstelcompagnie en 41 Bevoorradingcompagnie, en natuurlijk uit de Staf en de Stafcompagnie van de brigade. De geneeskundige, de herstel- en de bevoorradingcompagnie werden in 1965 samengevoegd tot 41 Treinenbataljon, en in de loop van 1966 arriveerde 41 Afdeling Veldartillerie. Maar de pantserbrigade zou nog verder versterkt worden en uitgroeien tot de zwaarste en meest parate brigade van de Koninklijke Landmacht. In 1970 besloot het kabinet nog eens 500

Bezoek BLS aan Seedorf.

militairen extra in Duitsland te legeren. In 1973 werd 43 Tankbataljon in kazerne Langemannshof ondergebracht, en kreeg het Co NL Tr er de stafcompagnie Kazco Langemannshof bij. Deze maatregelen waren de Nederlandse bijdragen aan het NAVO-besluit om het vertrek van een Canadese brigade uit Duitsland volledig te compenseren. In 1978 kreeg 41 Pantserbrigade als enige brigade de beschikking over een pantserluchtdoelartilleriebatterij.

41 Lichte Brigade

Vanaf 1983 wordt er aan de gevechtskracht van de brigade gemorrelt. 41 Verkenningsskadron werd opgeheven, en 41 Treinenbataljon viel in zijn oorspronkelijke compagnieën uiteen. In Hohne werd in 1985 een extra hersteleenheid onder het Co NL Tr geplaatst: 125 Legerkorpsherstelcompagnie. In 1992 wordt de Pantserbrigade weer een Lichte Brigade. 43 Pantserbataljon wordt opgeheven en verdwijnt uit de slagorde van de brigade, en 41 Pantserluchtdoelbatterij verhuist naar Hohne. Kazerne Langemannshof wordt

overgedragen aan de Duitsers en daarmee verdwijnt de jongste stafcompagnie Kazco uit het Co NL Tr. 103 Verkenningsskadron maakt de overstap van de divisie naar de brigade, evenals 104 Verkenningsskadron dat alleen maar onder operationeel bevel komt en in Nederland blijft. 41 Geniebataljon wordt in 1992 omgevormd tot 41 Pantsergeniebataljon.

Prioriteitennota

In januari 1993 werd de Prioriteitennota gepresenteerd, die verstrekkingen gevolgen had voor de Koninklijke Landmacht en dus ook voor 41 Lichte Brigade. Kazerne Hohne werd opgeheven, en zo ook 41 Tankbataljon, 41 Pantserluchtdoelartilleriebatterij, 41 Hersteldetachment en Stafcompagnie Kazco Hohne. Overigens werd in juni 1993 nog een deel van 125 Legerkorpsherstelcompagnie bij 41 Hersteldetachment in Hohne ondergebracht, omdat de compagnie ook opgeheven werd. In Seedorf hield 41 Pantsergeniebataljon op te bestaan, 41 Geneeskundige

De huidige commandant 41 Mechbrig staat de pers te woord.

compagnie bleef onder bevel van de brigade maar ging terug naar Nederland. Het Fanfarekorps der Limburgse Jagers fuseerde met het Fanfarekorps der genie en verdween uit Duitsland. 42 Tankbataljon en 41 Schoolbataljon kwamen onder bevel van de brigade, maar bleven in Nederland.

Herstructurering Gevechtskracht

Vanaf 1988 volgde de periode van de 'Herstructurering Gevechtskracht'; het creëren van drie gelijkwaardige brigades (13, 41 en 43) binnen 1 Divisie "7 December". Voor Seedorf betekende dit het afscheid van 103 Verkenningsbataljon dat overging naar de Divisietroepen en het afscheid van 42 Tankbataljon dat onder bevel van 43 Gemechaniseerde Brigade kwam. Bovendien verliet het toenmalige 41 Schoolbataljon de brigade om in het vervolg als Schoolbataljon Noord verder door het leven te gaan. Daarentegen verwelkomde de brigade 41 Brigade Verkenningseskadron en 101 Tankbataljon. Bovendien kwam 41 Geneeskundige compagnie weer terug, dit keer als deel van 400 Geneeskundig Bataljon van de Divisietroepen.

Op 25 juni 1999 werd de 41ste Brigade officieel gemechaniseerd. Anno 2003 bestaat 41 Gemechaniseerde Brigade uit de Staf en Stafcompagnie 41 Mechbrig, 42 Pantserinfanteriebataljon, 101 Tankbataljon, 41 Afdeling Veldartillerie, 41 Brigade Verkenningseskadron, 11 Pantserluchtdoelartilleriebatterij (nog Ede), 41 Pantsergeniecompagnie Zwaar, 41 Geneeskundige compagnie, 41 Herstelcompagnie en 41 Bevoorradingscompagnie.

Wonen in Zeven

De woonsituatie in bij Seedorf nabijgelegen stadje Zeven was nogal vreemd, in ieder geval in vergelijking met het tweehonderd kilometer verderop gelegen Nederland. Bijna alle Nederlanders waren in dienst bij dezelfde werkgever en voor een groot gedeelte woonden men bij elkaar in de zogenaamde Siedlungen, al is er sinds enkele jaren een andere tendens ingezet en wonen de Nederlanders meer verspreid in en in de omgeving van het stadje Zeven. De grens tussen werk en vrije tijd was niet zo scherp, onder meer ook door de scherpe paraatheidsregeling. Mensen waren gemakkelijk bereikbaar, ook in het weekend. Daarnaast werd men nog eens extra met elkaar verbonden doordat men elkaar regelmatig tegenkwam. Het was, en is nog steeds, niet of nauwelijks mogelijk om in Zeven te gaan winkelen zonder een bekende tegen te komen. Of in een vereniging werkzaam te zijn zonder dat het werk ook onderwerp van gesprek zal zijn.

Categorieën

Tot midden jaren tachtig zag men de scheiding in hogere en lagere categorieën terug in de woningen. Zo bestonden er commandantenwoningen voor bataljonscommandanten en vergelijkbare hooggeplaatsten. Daarnaast waren er aparte categorieën woningen voor officieren, onderofficieren en korporaals. De verschillende groepen woonden dus niet naast elkaar. Het was een systeem van "soort bij soort". In 1985 is deze systematiek veranderd en bestaat er geen onderscheid meer. Bovendien is vanaf 1999 de vrije woning

keuze voor de defensieambtenaar in de BRD geïntroduceerd. Het criterium 'gezinsamenstelling' is nu onder meer bepalend, en niet meer het criterium 'rang' of 'schaal'.

Eén van deze 'gescheiden' wijken was de Kanariewijk, die haar naam dankte aan de geel gesausde huizen. Hier woonden korporaals in kleine flats. Deze wijk is inmiddels weer overgegaan naar de Duitse markt. Daarnaast is er de wijk Berliner/Breslauer Strasse waarvan binnenkort alle huizen worden afgestoten maar die vroeger heel gewild was omdat het lekker dicht bij de CADI-winkel en de lagere school lag. Deze wijk bestaat uit een mix van flats en enkele rijen eengezinswoningen. Vanaf 1985 zijn hier gefaseerd woningen teruggegeven aan de verschillende eigenaren. De wijk Am

Rehmenfeld, Kronshusen en Hermann Allmersweg was vroeger de grootste en ook een zeer kinderrijke wijk, en is nu ook al zo goed als teruggegeven aan de eigenaar. In een soort rondje staan hier ongeveer twintig rijen eengezinswoningen

en een vierverdiepingen flat. Een woonwijk met 225 woningen. Dan was er nog de kleine wijk Königsberger- en Marienburger Strasse, die bijna helemaal bestaat uit flats met nogal wat Duitse bewoners. Hier staan ook de zogenaamde commandantenwoningen, die luxer van inrichting en ruimer van opzet waren, met standaard parket op de vloer en een vaste trap naar de zolder. Ook deze wijk is inmiddels op enkele uitzonderingen na niet meer in Nederlands beheer.

Integratie

De wijze van leven in de grotere 'puur' Nederlandse wijken is natuurlijk aan het veranderen. Vandaag de dag wonen de militairen meer geïntegreerd in kleinere woongroepen in de nabijheid van de Nederlandse voorzieningen, zoals in de kleinere wijken Hinter dem Brümmer, Zum Neuen Land en zo nog een paar. Maar uiteraard zijn er ook militairen die in de vrije sector tussen de Duitse bevolking in wonen. Wat dat betreft hebben de wijzigingen in de vroeger noodzakelijke paraatheidsregeling, de overgang naar een beroepsleger en de veranderde posities van partners zeker hun invloed op saamhorigheid en de manier waarop de Nederlandse militairen en hun gezinnen in Duitsland, tussen de Duitsers en met de Duitsers, samen wonen en samen werken. Straatfeesten, uitgaan in Oyten of Wehldorf, Schützenfesten, Kohl und Pinkeltochten, Patenschaften, maar ook de door Nederlanders geïntroduceerde en georganiseerde Koninginnedag, Sinterklaasintocht en de Avondvierdaagse, blijken zowel op Duitsers als op Nederlanders een grote aantrekkingskracht uit te oefenen. Een aantal militairen ontmoet tijdens zijn diensttijd een Duitse partner en gaat helemaal niet meer terug naar Nederland. Dat is nu zo, maar is altijd ook zo geweest.

««